

3

Vragenuur: Vragen Geurts

Vragen van het lid Geurts aan de minister van Justitie en Veiligheid over **ruim 200 activisten die een varkenshouderij in Boxtel bezetten**.

De voorzitter:

Dan geef ik nu het woord aan de heer Geurts namens het CDA voor zijn vraag over ruim 200 activisten die een varkenshouderij in Boxtel bezetten.

De heer Geurts (CDA):

Voorzitter. Het was gisteren een gitzwarte dag voor alle boeren in dit land en voor één varkenshouderij en zijn gezin in Boxtel in het bijzonder. Honderden dierenextremisten besloten om op gewelddadige wijze in te breken bij een boer en zijn gezin thuis en bewust de wet te overtreden. De varkenshouderij werd ruim tien uur lang illegaal bezet. Tien uur lang hebben deze varkenshouder en zijn gezin in angst gezeten. Tien uur lang zijn de dieren zelf onnodig in gevaar gebracht en is hun stress bezorgd. Tien uur lang inbrekers in je eigen huis, want een erf is voor een boerengezin ook een thuis. Ik wil hier mijn grote respect uitspreken voor de varkenshouder en zijn familie en de medewerkers. Ik heb met eigen ogen gezien hoe zij in deze moeilijke situatie de rust wisten te bewaren. Dat verdient alle lof.

Voorzitter. Gisteren was sprake van wetteloosheid als het gaat om dierenactivisme. Dan kunnen we dus spreken van extremisme, en dat maakt me ongelooflijk woedend. Wat hier is gebeurd, is volstrekt ontoelaatbaar. Hier moet hard tegen worden opgetreden. Daarom heb ik de volgende drie vragen aan de minister. Waarom heeft het zo lang geduurd voordat deze extremisten uit de stal zijn gehaald? Klopt het dat degenen die een identiteitsbewijs bij zich hadden, niet zijn gearresteerd? Het kan toch niet zo zijn dat je mag inbreken in dit land als je maar je identiteitsbewijs bij je hebt? Wat gaat er nu gebeuren met deze extremisten?

De voorzitter:

Het woord is aan de minister.

Minister Grapperhaus:

Voorzitter. Gistermiddag werd mij gemeld dat naar schatting 150 actievoerders van de actiegroep Meat the Victims ongeoorloofd een varkenshouderij in Boxtel hadden bezet. Ik heb daarover direct contact opgenomen met de korpschef, omdat de situatie mij als zeer bedreigend voorkwam, los van het feit dat die mij ook als uiterst onrechtmatig voorkwam. Bovendien heb ik in de afgelopen maanden al een aantal keren gesprekken gehad met boeren en groepen boeren over de zorg over de toenemende bedreiging van boerenbedrijven. En dat gaat mij aan het hart. Wat is er vervolgens gebeurd? Naar aanleiding van die bezetting heeft er een spoedoverleg tussen de driehoek — burgemeester, officier van justitie, politiechef — plaatsgevonden en is gekozen om eerst te de-escaleren. Ik wil benadrukken: dat betekent dat dus gevraagd wordt om, of gesproken wordt

over, het rustig verlaten van die stallen, niet dat er geen strafvervolgning zou plaatsvinden of geen proces-verbaal. Dat is zeker niet zo.

Dat alles is gedaan met in gedachten de veiligheid voor mens en dier, gezien de grootte van de groep en de onduidelijke bedoelingen van de actievoerders. Toen die strategie niets opleverde rond 18.00 uur ben ik bijgepraat door de waarnemend voorzitter van het College van procureurs-generaal en is door de driehoek gekeken naar een andere oplossing die zou moeten komen. In dat kader is de ME gekomen en is gevorderd dat men de stal zou verlaten. Toen dat niet gebeurde, is rond 22.00 uur de bezetting met behulp van de ME beëindigd.

Zoals het zich nu laat aanzien, zijn er 64 aanhoudingen in verband met lokaalvredebreuk en 12 aanhoudingen inzake het niet kunnen tonen van een legitimatiebewijs verricht. Mensen zijn overgebracht naar de bureaus van Eindhoven en Den Bosch.

Voorzitter. Ik begrijp dat de heer Geurts inderdaad zegt: duurde het niet lang? Maar de driehoek heeft ervoor gekozen zo lang mogelijk een escalatie, een volledig uit de hand lopen, te voorkomen en op beheersbare wijze op te lossen.

Ten slotte, de laatste zin. Voorzitter. We hebben in Nederland een vrij demonstratierecht. Protesteren en ageren tegen iets waar je het niet mee eens bent, kan. Dat mag democratisch, maar niet op een wijze dat de goederen, of andermans dieren, of andere mensen, daarmee gevaar lopen. Daar zal Justitie altijd krachtig tegen optreden.

De heer Geurts (CDA):

Voorzitter. Belangrijk dat de minister de ernst van de situatie erkent en ook aangeeft op te treden. Maar de situatie doet wat met mijn rechtsgevoel. Misdaad mag niet lonen en boeren hebben al langer te maken met intimidaties en bedreigingen. Ze voelen zich steeds onveilig en dat gevoel is nu waarheid geworden. Het kabinet is aan zet om die veiligheid van onze boeren in dit land te waarborgen. Daarom de vraag: is de minister bereid om onze opsporingsdiensten aan te sporen om een halt toe te roepen aan deze dierenrechtenextremisten? Je kunt als terrorist hier toch niet mee weggelopen?

Via de minister ook een oproep aan de NVWA. De bedrijfsarts nam gistermiddag contact op met de NVWA. Ze hadden geen tijd voor hem. Of hij even een mail wilde sturen. Dat is toch een bizarre situatie? Ik neem aan dat de NVWA vanaf nu alle medewerking verleent aan dit bedrijf. Het zijn onze boeren die alle mensen thuis van gezond voedsel voorzien en die verdienen het om beschermd te worden.

Minister Grapperhaus:

Voorzitter. Het punt van de NVWA zal ik overbrengen aan collega Schouten. Maar ik kan wel namens het kabinet zeggen dat de NVWA hier grote prioriteit aan zal geven. Dat is één.

Twee. Ik heb inderdaad — ik zei het al — de afgelopen maanden al een aantal keren gesprekken gehad met boeren en naar aanleiding daarvan ook met politie en OM besproken dat dit mij zorg baart, dat er kennelijk weer een vorm van dierenactivisme begint te komen die over de grenzen

van onze democratische samenleving heen gaat. Ik heb daar aandacht voor. Ik zal nog deze week een gesprek hebben met de organisaties en ik hoop ook deze week overigens de getroffen boer te kunnen bezoeken. Want ik vind het uiteindelijk het meest frustrerend en traumatiserend voor hem en zijn familie.

De heer Geurts (CDA):

Afrondend. Ik hoop dat we het hier niet te vaak over hoeven te hebben, maar ik maak me zorgen en ik denk dat we het er nog vaker over gaan hebben. Dat is geen goed teken. Dank u.

De voorzitter:

Dank u wel. De heer Markuszower namens de PVV.

De heer Markuszower (PVV):

Dank u wel. Kan de minister vertellen hoeveel van die dierterroristen daar actief waren en hoeveel er nu zijn opgepakt? En kan de minister even uitleggen aan heel Nederland waarom de dappere Friezen die keihard vervolgd zijn, de zogenaamde "blokkeerfriezen", die allemaal een lintje hadden moeten krijgen van deze minister maar door de hoogste baas van het OM getraakteerd zijn op keiharde vervolgingen ... Hoe kan het dat die blokkeerfriezen hard zijn aangepakt maar deze milieuterroristen, deze dierterroristen, eigenlijk worden vrijgelaten of niet eens worden opgepakt? En zelfs werden ze verder geïnterviewd na afloop. Hoe kán dat?

Minister Grapperhaus:

Als minister van Justitie en Veiligheid ben ik ervoor verantwoordelijk — daar mag u mij ook op aanspreken — om erop toe te zien dat de onder mij ressorterende diensten adequaat optreden als zich zo'n situatie voordoet. Ik heb ook beschreven dat het eruitzag als een bedreigende situatie, met zo'n grote groep op een boerderij. Gisteren is er met beheersing opgetreden. Hoe vervolgens de rechter ermee omgaat in het ene of het andere geval, daar moet ik buiten blijven als minister van Justitie en Veiligheid; dat weet u. Dat is de scheiding der machten. Het is niet aan mij om daarover te oordelen.

De voorzitter:

Een tweede vraag van de heer Markuszower.

De heer Markuszower (PVV):

Ik heb geen antwoord gekregen op de vraag hoeveel er actief waren en hoeveel er opgepakt zijn. De andere vraag is ook niet goed beantwoord, want deze minister is de hoogste baas van het OM. Ik heb het niet over de rechter. Het Openbaar Ministerie heeft die blokkeerfriezen op een verschrikkelijke manier achtervolgd. U noemt dat "vervolgd", maar ik noem het "achtervolgd". Maar deze milieuterroristen worden amper aangeraakt. Kunt u dat verschil uitleggen? Ik heb op beide vragen geen antwoord gekregen.

Minister Grapperhaus:

Het Openbaar Ministerie bepaalt zijn eigen vervolgingsbeleid. Als ik daarop wil ingrijpen, moet ik een aanwijzing geven, maar dan ga ik eerst bij uw Kamer langs om dat aan uw Kamer voor te leggen. Dat heeft hier niet gespeeld, en ook niet bij de kwestie die destijds in Friesland speelde.

Wat betreft de aantallen: ik meen in de inleiding te hebben gezegd dat er naar schatting 150 actievoerders zijn gesignaleerd in Boxtel. Maar als ik dat niet goed heb gezegd, dan spijt me dat. Er zijn 64 mensen aangehouden in verband met lokaalvredebreuk er zijn 12 mensen aangehouden in verband met het niet kunnen tonen van een legitimatiebewijs.

De voorzitter:

Goed. Dan ga ik naar de heer Bisschop namens de SGP.

De heer Bisschop (SGP):

De taferelen die we gisteren rondom die boerderijen in Boxtel zagen, tarten elke beschrijving. Het is te gek voor woorden dat dit in een rechtsstaat kan gebeuren en zo lang kan voortduren. De minister heeft uitgelegd hoe dat is gelopen. De woordvoerders van die actiegroep hebben ook aangegeven dat ze hun acties willen intensiveren. Mijn A-vraag aan de minister is: wat gaat de minister doen om dat te voorkomen? En de B-vraag is: is de minister bereid om eraan mee te werken of eraartoe te werken dat in dit soort situaties het snelrecht wordt toegepast, een beetje analoog aan de onlusten rondom oud en nieuw, lik op stuk. Het gaat om een internationale organisatie ...

De voorzitter:

Helder, meneer Bisschop.

De heer Bisschop (SGP):

Op die manier kunnen we hopelijk eenieder zijn verdiende loon geven.

Minister Grapperhaus:

Ik wil graag een concreet aanbod doen aan uw Kamer, want ik spreek deze week met de boerenorganisaties. Ik wil daar ook ter plekke polshoogte nemen om te kijken hoe en wat er precies was en natuurlijk ook om mijn sympathie te betuigen. Ik laat mij op dit moment goed voorlichten door mijn ambtelijke diensten over het precieze beeld, want deze organisatie heet Meat the Victims, maar er zijn ook nog andere organisaties op dit terrein.

De voorzitter:

U zou een concreet antwoord geven.

Minister Grapperhaus:

Pardon. Als dat beeld van de organisaties duidelijk is, wil ik met een brief bij uw Kamer komen. Misschien kunnen we naar aanleiding daarvan verder praten in enigerlei vorm.

De voorzitter:
Wanneer is dat ongeveer?

Minister Grapperhaus:
Ik verwacht dat ik die brief over uiterlijk drie weken bij uw Kamer heb.

De voorzitter:
Goed. Dan ga ik naar mevrouw Bromet.

De heer Bisschop (SGP):
Voorzitter ...

De voorzitter:
Nee, u bent al geweest, meneer Bisschop.

De heer Bisschop (SGP):
Zitten deze punten daarin?

De voorzitter:
Deze punten ...

Minister Grapperhaus:
Ja, deze punten zitten erin.

De voorzitter:
Oké. Mevrouw Bromet namens GroenLinks.

Mevrouw Bromet (GroenLinks):
Het is goed dat de minister het heeft over vreedzaam demonstreren, in tegenstelling tot de activiteiten die gisteren hebben plaatsgevonden op de boerderij. Dat laatste betreft GroenLinks ook ten zeerste. Op 1 februari hebben wij al vragen gesteld over de aard en omvang van de bedreigingen tegen boeren. In de antwoorden die we kregen van het kabinet, werd er gesproken over filmen op boerderijen en over bedreiging op sociale media. Is dit nu een nieuw hoofdstuk in de bedreigingen van boeren? Had de minister dit aan zien komen? Was de AIVD op de hoogte van deze activiteiten?

Minister Grapperhaus:
De politie en het Openbaar Ministerie hebben niet kunnen zien aankomen dat op deze boerderij in Boxtel een actie werd gepleegd. Afgelopen week waren er wel aanwijzingen dat er mogelijk door een actiegroep iets zou worden gedaan. Maar goed, dat is natuurlijk nog te weinig concreet om daarop heel Nederland af te zetten. Ik wil wel zeggen dat ik om die reden de afgelopen tijd een aantal keren met individuele boeren en met een groep boeren heb gesproken en ik zal dat ook blijven doen. Ik zei het net al: ik signaleer wel dat er een toename is van activisme op dit gebied, een activisme dat over de grenzen van onze rechtsstaat heen gaat en ik vind dat ik daar zelf alert op moet zijn en er ook tegenin moet gaan.

Mevrouw Dik-Faber (ChristenUnie):
Verschrikkelijk wat er gebeurd is, daar zijn we het allemaal over eens. Dit mag en kan gewoon niet in ons land, en toch gebeurt het. Het neemt ook toe, als ik de minister mag geloven. Hij zegt een toename te zien in activiteiten van dierenactivisten en de organisaties melden zelf ook dat ze hun activiteiten willen intensiveren. Dus eigenlijk is mijn enige vraag: hoe gaat de minister deze organisaties aanpakken? Hoe gaan we ervoor zorgen dat dit "eens en nooit weer" is? Kan er zo worden opgetreden dat de organisaties bij zichzelf denken: we hadden wel eens het plan om te intensiveren, maar we gaan dat nu niet doen?

Minister Grapperhaus:
Ik wil eerst met de organisaties om de tafel, om te delen wat we hier voor kennis over hebben en hoe we die ontwikkeling zien. Zodra ik mij daar een beeld van heb gevormd, kom ik daarmee bij u terug in de brief waarin ik ook deze vraag zal behandelen.

De heer De Groot (D66):
Deze actie vergroot alleen maar de kloof die er in de samenleving bestaat over de dierhouderij. In die zin is het een kansloze, verkeerde actie. Mijn zorg zit erin dat er vanuit de maatschappij ook steun voor wordt uitgesproken, bijvoorbeeld door lokale bestuursleden van de Partij voor de Dieren. Dat maakt dat deze actie mogelijk navolging krijgt door copycats. De vraag aan de minister is of hij in beeld heeft wat mogelijk volgende doelwitten zullen zijn. Is de minister bereid om daartegen handelend op te treden?

Minister Grapperhaus:
Op het eerste deel van de vraag zal ik nooit kunnen antwoorden, want dat is natuurlijk informatie die te vertrouwelijk is om te delen, althans niet hier op deze manier. Het kan eventueel wel vertrouwelijk met uw Kamer gedeeld worden. Maar ik blijf herhalen: ik neem dit serieus. Ik was de afgelopen tijd die gesprekken gaan voeren en ik concludeerde dat er een toename lijkt te komen. Dat zag ik helaas gisteravond bevestigd en daar moeten we als kabinet echt op gaan inzetten. Nogmaals, ik zal daar concreet op terugkomen in de brief.

Mevrouw Van Toorenburg (CDA):
Toen mijn collega Jaco Geurts bij de varkenshouder op zijn erf was, heb ik vijf uur buiten gestaan met woedende boeren, die echt het gevoel hadden dat de rechtsstaat er niet meer voor hen is. Ik moet u eerlijk zeggen: de enige verwachting die ik had, was dat de oude bajesbus van DV&O het terrein op zou komen rijden en het hele zootje zou inladen. Tot mijn schrik is dat niet gebeurd. Dus natuurlijk denkt men: we gaan opschalen, we gaan hiermee door, want blijkbaar wordt men niet aangepakt. Dus mijn vraag aan de minister is eigenlijk heel concreet. Wanneer krijgen we informatie over de wijze waarop deze gasten worden afgestraft? En genadeloos, want als extremisten weg kunnen komen door gewoon van een erf af te wandelen, dan zijn we toch geen knip voor de neus waard?

Minister Grapperhaus:

Het beeld dat mensen gewoon van het erf af kunnen wandelen, werp ik van me. Dat moeten we ook niet zo neerzetten. Ik heb geschetst, en dat is op het moment zelf ook heel moeilijk te begrijpen, dat je inderdaad op zo'n moment heel beheerst moet optreden, al was het alleen maar om te voorkomen dat de daders bij een harde aanpak door het gebruik van filmpjes, zoals men dat tegenwoordig doet, zichzelf als slachtoffer proberen af te schilderen. Dat vergt een genuanceerde aanpak. Ik heb de getallen genoemd. Mevrouw Van Toorenburg mag erop rekenen dat die mensen datgene zullen krijgen wat de gerechtigheid hun doet toekomen.

De heer Moorlag (PvdA):

Het recht op demonstratie is een groot goed in een rechtsstaat. Maar in een rechtsstaat is ook bepaald dat je wel binnen de grenzen van de wet moet blijven. Dat is hier niet gebeurd. Er was sprake van intimidatie, van crimineel gedrag en dat keurt de PvdA af. De minister zegt dat er niet is ingegrepen om te de-escaleren. Hoe verklaart de minister dat door het wachten de woede in de omgeving zo hoog is opgelopen dat er heftige reacties bij boeren werden uitgelokt? Hoe kan de minister stellen dat het wachten bijdroeg aan het de-escaleren?

Minister Grapperhaus:

Voorzitter. Hoe je op de beste manier ingrijpt, is altijd een afweging die je moet maken. Dat is de afweging die de lokale driehoek maakt. Daar zit de hele expertise in, namelijk de burgemeester, de officier van justitie, de politiechef en ook de mensen ter plaatse. Ik heb mij overigens in de uren voordat het gebeurde daarover laten informeren. Ik heb telkens begrepen dat het nog steeds de verstandigste afweging was om dit zo veel mogelijk op een beheersbare manier te doen. We zitten hier nu, maar we moeten ons wel realiseren dat het om een stal met een groot aantal dieren gaat waarin zich 125 mensen hadden verschanst. Om de schade zo veel mogelijk te beperken en om allerlei andere dingen te voorkomen — ik zei al dat daders een soort slachtofferrol kunnen spelen — moet je afwegingen maken. Je moet ook zorgen dat mensen geen gevaar lopen. Die afwegingen moet men plaatselijk maken. Ik denk dat dit heel beheerst is gedaan.

Mevrouw Laan-Geselschap (VVD):

Voorzitter. De VVD was gisteren laaiend. Ik denk dat heel veel mensen in Nederland dat waren. Het rechtsgevoel van eenieder, ook al heb je helemaal niks met het eten van varkensvlees, is echt aangetast. U heeft de aantallen gegeven. Meer dan de helft van de mensen die daar aanwezig waren, zijn gewoon naar huis gegaan. Wat de VVD betreft is dat aantal veel te hoog, zeker gezien het feit dat er ook buitenlandse gasten of eigenlijk buitenlandse ongewenste gasten aanwezig waren. Hoe gaat de minister hiermee om, gezien het feit dat mensen dat echt niet kunnen begrijpen?

Minister Grapperhaus:

Ik heb een aantal aanhoudingen genoemd. Dat is een. Twee is dat mij gisteravond en vanmorgen herhaaldelijk is gerapporteerd dat de mensen die hun legitimatiebewijs toonden, zijn geverbaliseerd. Hoe justitie daar verder mee

omgaat, is op enig moment de beslissing van het Openbaar Ministerie. Daar ga ik niet over. Ik zeg ook dat er naar schatting 150 actievoerders waren. Dat getal is niet helemaal duidelijk. Het zouden er wat meer, maar ook wat minder kunnen zijn. Van de politie en het Openbaar Ministerie heb ik begrepen dat er kennelijk in de loop van de dag een aantal van die activisten gewoon van het terrein zijn afgegaan.

De voorzitter:

Uw tweede vraag, mevrouw Laan-Geselschap.

Mevrouw Laan-Geselschap (VVD):

Dank u wel, voorzitter. De minister refereerde aan een aantal gesprekken dat hij de afgelopen maanden heeft gehouden. Wat is daar precies besproken? Is daar besproken dat er in ieder geval nadrukkelijk op wordt ingezet dat er te allen tijde aangifte wordt gedaan? Staat de politie daar ook daadwerkelijk voor open en gebeurt dat ook?

Minister Grapperhaus:

Ja, ik heb dat samen met collega Schouten in een brief over een aantal bedreigde konijnenfokkers ook aangegeven. Dat is precies het punt dat mevrouw Laan aanhaalt. Ik heb gezegd: wilt u alstublieft aangifte blijven doen of het in ieder geval melden als u om wat voor reden dan ook geen aangifte wilt doen of durft te doen. Dan hebben we het in ieder geval in beeld en kunnen de politie en het Openbaar Ministerie er zo veel mogelijk aan doen. Overigens heb ik ook in gesprekken gezegd — en heb ik hier ook gezegd — dat deze vorm van activisme of van demonstreren waarbij huisvredebreuk en dat soort dingen meer worden gepleegd, niet in onze samenleving horen. Dat tolereert justitie niet.

Mevrouw Ouwehand (PvdD):

Voorzitter. De Partij voor de Dieren is de enige partij die alle geweld afwijst, tegen mens en tegen dier. We hebben gisteren in Boxtel wetsovertredingen gezien van activisten, maar ook van boeren. De rechtsgang moet zijn beloop hebben. Dat heeft de minister ook gezegd. In een democratische rechtsstaat gaat de rechter daarover en niet de politiek. Dus de activisten die het met open vizier hebben gedaan, zijn gearresteerd en worden vervolgd. Maar kan de minister reflecteren op de wetsovertredingen die we in de stal hebben gezien? De Wet dieren zegt dat het een veehouder verboden is om dieren de nodige zorg te onthouden en we hebben beelden gezien van zieke en dode varkens waar duidelijk niet de verplichte verzorging aan werd gegeven door de veehouder.

De voorzitter:

En de vraag is, mevrouw Ouwehand?

Mevrouw Ouwehand (PvdD):

Ik wil graag van de minister weten of hij ook die wetsovertredingen serieus neemt en of hij daarop wil reflecteren.

Minister Grapperhaus:

Ik heb uitgelegd — dat is meer mijn veiligheidsrol — dat toen ik gisteren van deze dreigende situatie hoorde, ik mij vanaf dat moment volledig uit de eerste hand op de hoogte heb laten houden tot het moment dat de ontruiming was voltooid. Wat er verder in een dossier als strafbaar wordt beoordeeld, dat is niet aan mij als minister van Justitie.

Mevrouw Ouwehand (PvdD):

Dat ben ik met de minister eens. Intimidatie, geweld en bedreiging zijn uit den boze. Ik kan me voorstellen dat de veehouder zich geïntimideerd heeft gevoeld, en daar hebben we de rechtsgang voor. Maar ik vraag de minister om ook te reflecteren op de wetsovertredingen in de veehouderij. Ik heb me vandaag aangemeld voor het vragenuur, omdat we anderhalve week geleden bevestigd kregen dat het management van de NVWA eigenlijk tegen de inspecteur zegt: nou, handhaaf maar niet zo veel. In varkensstallen gaan ieder jaar bijna zes miljoen varkens dood van ellende. Kan de minister erkennen dat daar het rechtsgevoel van mensen die zich zorgen over deze dieren ook door wordt aangetast en dat het nodig is dat de overheid niet alleen maar het rechtsgevoel dient als het gaat om het vervolgen van activisten — daar hebben we de rechtsstaat voor — maar dat ook boeren zich aan de wet moeten houden? Ik vind dat de minister daarop moet reflecteren.

De voorzitter:

Dank u wel.

Minister Grapperhaus:

Ik zal, beloof ik u, in twee zinnen antwoorden. De eerste is: ik ben de minister van Justitie en Veiligheid. Ik kan u één ding vertellen: eigenrichting wijs ik fel af. Als iemand vindt dat een ander iets doet wat volgens die iemand niet mag, dan moet hij dat gewoon melden bij de politie, aangifte doen of hij moet voor mijn part een kort geding bij de rechter beginnen. Maar eigenrichting kennen we niet, en daar ga ik altijd tegenin.

De voorzitter:

Dank u wel.